

Spesialisthelsetjenesten Barn- og voksenhabilitering

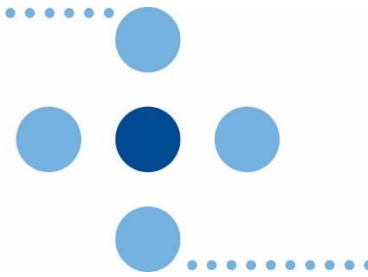
Forebyggende tiltak og andre
løsninger.

Spesialisthelsetjenestens ansvar og roller etter Kap. 9

- § 9 – 7: Skal bistå kommunen ved utforming av tiltak. Det vil si kommunen må henvise
- § 9 – 7: Uttalelse fra spesialisthelsetjenesten bør alltid gis – kopi av kommunens vedtak skal sendes spesialisthelsetjenesten

Spesialisthelsetjenestens ansvar og roller etter Kap. 9

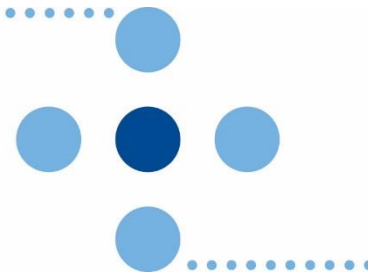

§ 9 – 9: Skal bistå avhengig av kommunens egen kompetanse ved gjennomføringen av tiltak etter § 9 – 5

b) planlagte skadeavvergende tiltak i gjentatte nødsituasjoner

c) tiltak for å dekke grunnleggende behov

Regelverkets anvendelse overfor barn

- Kapittel 9 er aldersuavhengig.
- Det gjelder både barn og voksne med psykisk utviklingshemming.
- Samtykke eller instruks fra foreldre kan ikke komme i stedet for et vedtak etter kap. 9

Barn og tvang etter kap. 9

Gjelder tiltak som

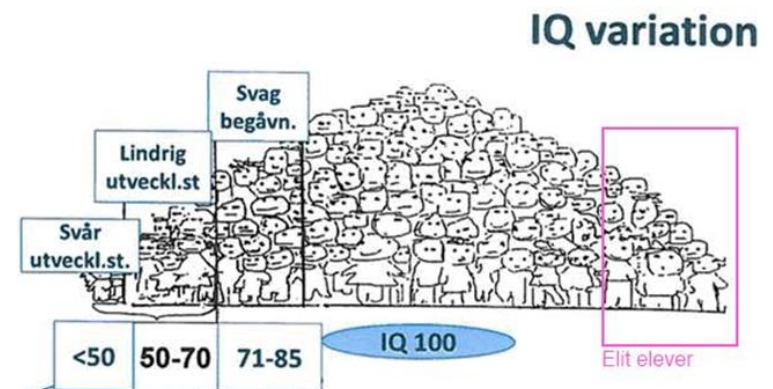
- går utover alminnelig barneoppdragelse
- er mer inngripende enn det som følger av vanlig grensesetting
- har et annet preg enn vanlig barneoppdragelse fordi atferden har en annen karakter enn det som er vanlig for barn

Man vurderer hva som er alminnelig ut fra barnets biologiske alder, ikke kognitivt nivå.

Viktig å ha kunnskap om utviklingspsykologi for å forstå reaksjoner.

Hva er utviklingshemning

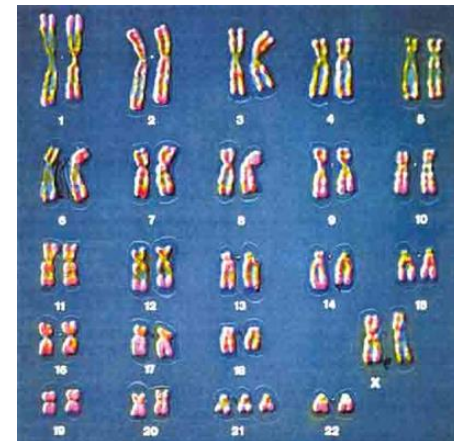
- En samlebetegnelse på medfødt eller tidlig ervervet kognitiv svikt”
- ”Felles kjennetegn er at evnen til å lære og til å klare seg i samfunnet er mer eller mindre redusert.”
- Men hva er det egentlig!

Utviklingshemning innebærer nedsatt generelle kognitive og adaptive ferdigheter.....

Kognitive evner og adaptive ferdigheter omfatter :

- Tenking og problemløsning
- Språk og språkforståelse
- Begrepsdannelse
- Kausalitetsforståelse
- Forståelse av konsekvenser av handlinger.
- Evne til egenregulering
- Sosial kompetanse

Forebygging: Nødvendig tilrettelegging og oppfølging

- Handler om hva kommunene gjør før habiliteringstjenesten kommer inn i saken og handler om hva vi gjør sammen
- Handler om samarbeid mellom tjenestene og samarbeid med hjemmene
- Handler om individet- miljøbetingelsene og samspillet mellom individet og miljøbetingelsene (GAP – modellen) (rundskrivet s. 40)

Tidlig innsats og forebygging av utfordrende atferd - individnivået

Hos barn er det alltid viktig å styrke forutsetningene innen viktige utviklingsområder:

- Grunnleggende samspillsferdigheter (initiativ, kontakt, turtaking, å føle andres initiativ, felles oppmerksomhet, etc.)
- Språk og kommunikasjon
- Regulering av følelser, oppmerksomhet og atferd (utvikling av egenregulering)
- Sosial utvikling/ sosiale ferdigheter
- Lekeferdigheter, interesser, aktiviteter

Forebygging av ut fordrende atferd miljøbetingelsene

- Tilrettelegging av fysisk miljø
- Etablering av rutiner og strukturer
- Gode relasjoner til sentrale voksne og barn
- Lære barnet rutiner, regler og handlingskjeder som er hensiktsmessige også på sikt
- Voksne som har kompetanse til å gjenkjenne tidlige utvikling av uhensiktsmessig atferd

Habiliteringstjenestens oppgaver mht forebygging/kartlegging

Anamnese/ oppstartsamtale

Innhenting av opplysninger

Kliniske observasjoner

Utredning av evnenivå (kognitiv utredning og kartlegging av adaptive ferdigheter)

Medisinsk utredning

Kartlegge eventuelt andre vansker

Kartlegging av interesser og behov

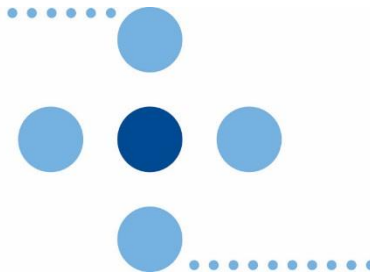
Forebygging/kartlegging

- Tilbakemelding om målpersonens forutsetninger, evner og behov
- Kartlegging av miljø –og tjenestetilbudet
- Bidra til å etablere felles forståelse av målpersonen
- Overordnede prinsipper for målvalg (SMARTE)
- Mål som ivaretar målpersonens livskvalitet nå og i framtida

Når utfordrende atferd har oppstått – hva da?

- I dag: Noe mindre opptatt av hva personen gjør, og mer opptatt av **hvorfor** personen gjør det.
- Forskning og erfaring viser at spørsmål om bruk av tvang og makt er nært knyttet til vedkommendes livssituasjon! (rundskrivet s 32)

Årsaker til utfordrende atferd

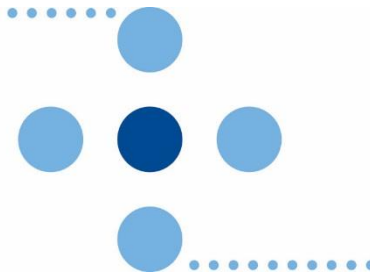

Rundskrivet s 41-43

- Udekkede behov – generelt
- Miljø, samhandling og kommunikasjon
- Fysisk smerte og ubehag
- Reguleringsvansker
- Psykiske lidelser og syndromer
- Kognitiv overbelastning
- Andre årsaker

Viktige faktorer ift tvang og makt:

1. Et godt og forutsigbart tjenestetilbud ut fra funksjonsnivå og personlige behov jf mengde og innhold.
2. God ledelse når det gjelder nærhet til tjenesten, kompetanse og lederstil m.m.
3. God organisering med hensyn til turnus, antall tjenesteytere, tid til overlapping og faglig arbeid, tid og rutine for refleksjon m.m.

Viktige faktorer i forhold til tvang og makt:

Tjenesteyterne!

- Holdninger: Se, høre, forstå, respektere
- Nære og stabile relasjoner
- Humor og glede i hverdagen

- Kompetanse faglig og erfaringsmessig til å løse utfordringer og sette det faglige arbeidet i system slik at kvaliteten på tjenesten blir god uavhengig av tjenesteyter.

Målretta miljøarbeid

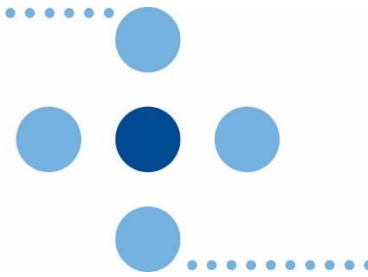
- Kartlegg og analyser
- Velg mål
- Bruk evidensbaserte metoder/
tiltak
- Evaluer. Evt. ny runde

Kartlegging og analyse av årsakssammenhenger

Definere årsaker og triggere innen ulike områder:

- I individet
- I miljøet
- I samspillet
- I organisering og ledelse av tilbudet

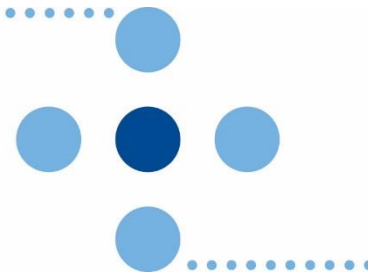
Kartleggingsverktøy

- Funksjonell analyse
- ABC/ FAK
- Persepsjons kartlegging sensorisk profil
- Felles problemløsningsprosess
- Hva har vært prøvd av andre løsninger?

Utprøving av tiltak

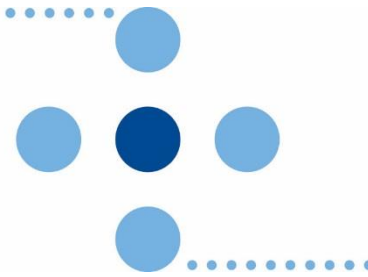

Utprøving av tiltak på bakgrunn analyse av kartlegginger og hypotese om årsaker

Tiltak på individnivå, tiltak i miljøet og i samspillet mellom personene og miljøet.

Utprøving av tiltak

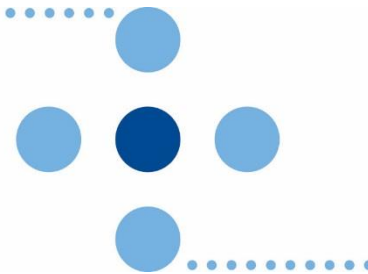

Tiltakene bør være evidens og -kunnskapsbasert, faglig og etisk forsvarlig.

For å finne andre løsninger må en tenke kreativt, ha en positiv innstilling og være villig til å gå nye veier

Vurdering av farlighet

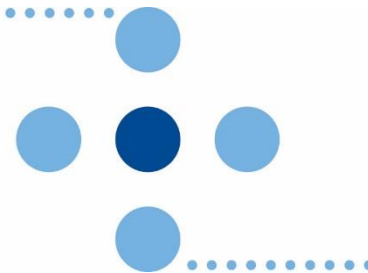

Mål: Forebygge farlige voldshandlinger

Videre:

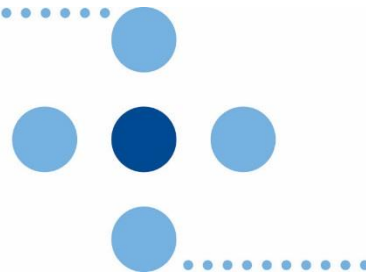
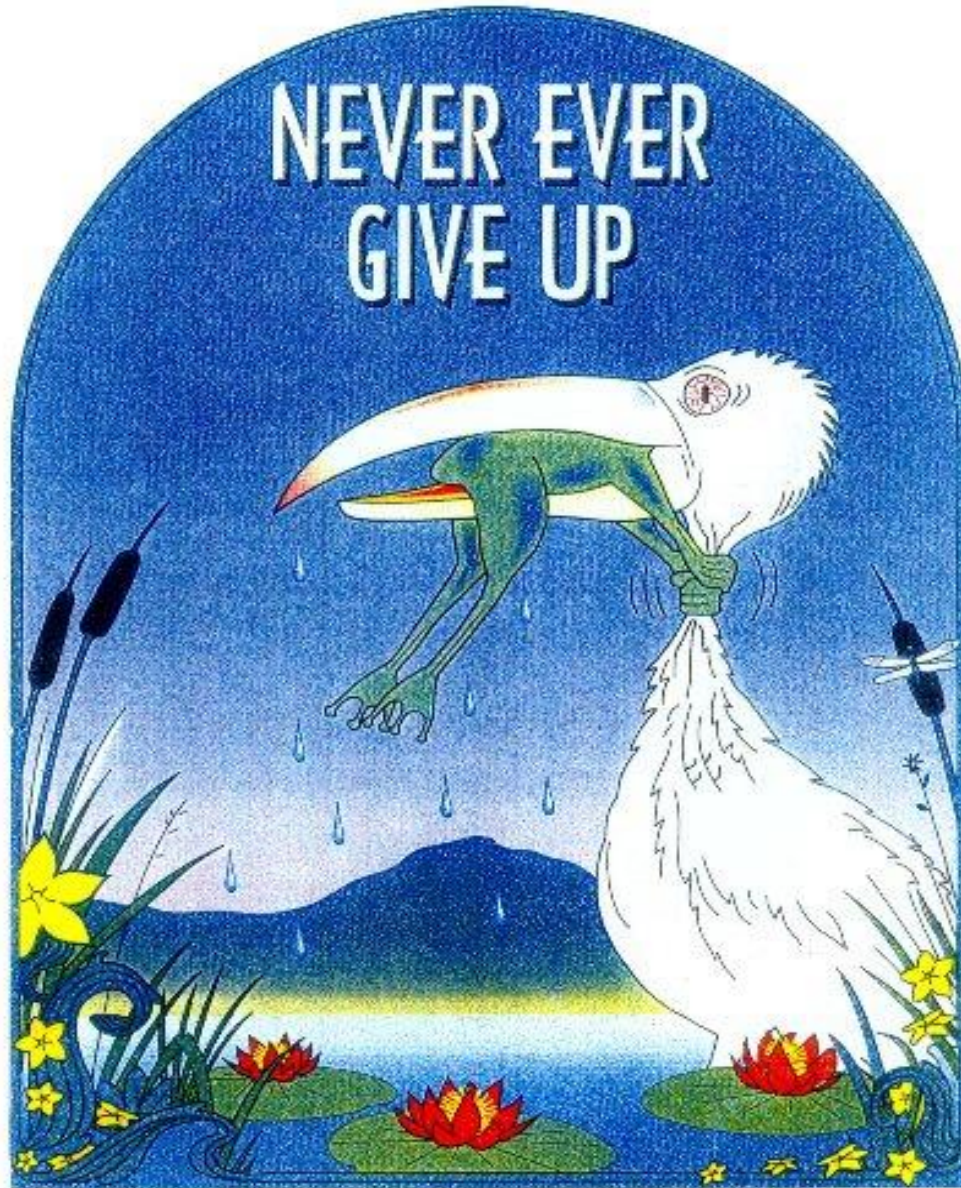
- Finne individuelle, samspillsmessige og sosiale faktorer som er forbundet med økt risiko for vold
- Finne strategier som kan redusere risiko
- Sikre at strategiene blir iverksatt og opprettholdt

Vurdering av farlighet

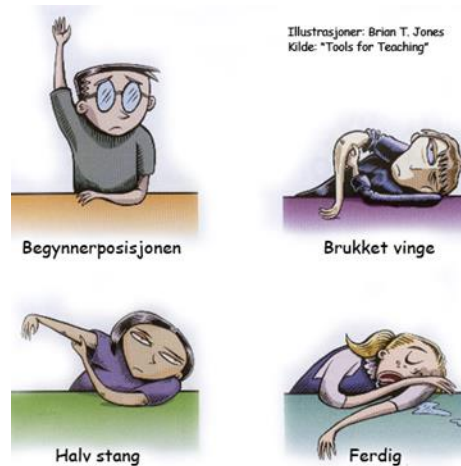
- **Klinisk vurdering** på bakgrunn av fagpersonens kompetanse, kunnskap og samlet erfaring vedrørende brukeren
- **Strukturerte kartleggingsverktøy** i spesialisthelsetjenesten.
- Skal dokumenteres i journal
- Viktig ved spørsmål om behov for tvang

NEVER EVER
GIVE UP

Da var det slutt... noen spørsmål ?

Monica Hansen, Seksjon for voksenhabilitering Nordmøre og Romsdal
Bente Strømsvåg og Randi Botten, Seksjon for Barnehabilitering
Nordmøre og Romsdal